

AHİRET KAYGISI

es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berakâtühû.

Aziz ve muhterem Akra dinleyicileri! Size hadis kitabından kura ile açtığım bir sayfadan, karşımıza çıkan birkaç hadisi okumak istiyorum bu sohbetimde...

a. Dünya İmtihanı

Birinci hadis-i şerif, Abdullah b. Mes'ûd *ra-dıyallahu anh'*dan rivayet olunmuş. Abdullah b. Mes'ûd, Peygamber Efendimiz'in ashabı içindeki ilimle meşhur dört mübarek Abdullah'tan birisidir. Bizim de Hanefî fıkhnın bilgi-lerinin çoğunun geldiği sahabidir. Bakalım Peygamber Efendimiz, onun rivayet ettiği bu hadis-i şerifte ne buyurmuş; ben okuyayım, izah edeyim, siz dinleyin:

مَنْ جَعَلَ الْهُمُومَ هَمًّا وَاحِدًا هَمَّ الْمَعَادِ كَفَاهُ اللَّهُ
سَائِرَ هُمُومِهِ وَمَنْ تَشَعَّبَتْ بِهِ الْهُمُومُ مِنْ أَحْوَالِ
الدُّنْيَا لَمْ يُبَالِ اللَّهُ فِي أَيِّ أَوْدِيَّتِهَا هَلَكَ¹

¹ İbn Mâce, "Zühd", 2 (4106); *Râmûzu'l-Ehâdis*, 416/2.

Sadeka Rasûlü'llâh, ve netaka habîbu'llâh.

İbn Mâce'den ve Hakîm-i Tirmizî'den ve Şâî'den ve Beyhakî'nin *Şuabü'l-İman*'ından aldığımız bu hadis-i şerifi izah edelim. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki:

(Men ce'ale'l-hümûme hemmen vâhidâ)
“Kim bütün gamlarını, kaygılarını, tasalarını tek bir gam, kaygı, tasa haline getirirse...” Nedir bu, bütün kaygıların bir kaygı haline gelmesi?. Peygamber Efendimiz izah ediyor hemen arkadan, hatırımızı toplayalım, anlayalım, şaşırmayalım diye: *(Hemme'l-me'âd)* “Ahiret kaygısı...”

Meâd ne demek?.. İnsanın döndüğü, avdet ettiği yer demek. Biz nereden geldik?.. Öbür alemden geldik. Nereye gideceğiz?.. Öbür aleme gideceğiz. Yâni, öldükten sonra varacağımız asıl alem öteki alem, ahiret alemi... Bunun bir adı da *meâd*'dir. *Ahiret* diyoruz, ahiret sonraki demek. *Ukbâ* diyoruz, o da daha sonraki manasına gelen bir kelime. *Mead*, insanın dönüp avdet edeceği alem demek. Bu dünya fânî, bu dünya geçici, bu dünya muvakkat, bu dünya bir yolculuk yeri gibi, yolculuk sahnesi

gibi... Arkasından ebedî hayatın olduğu öbür hayat var.

İnsanın çeşitli kaygıları, tasaları vardır. Kafasını, gönlünü meşgul eden, kendisini üzen çeşit çeşit düşünceleri, kaygıları vardır. “Bunların hepsini bir kaygı haline getirirse bir insan, yâni bütün kaygılarını bir tek ahiret kaygısı haline getirirse; (*kefâhü’llâhü sâire hümûmihî*) Allah onun öteki kaygılarını karşılar, o kaygılarını giderir. Kaygı duyduğu şeyleri gönlüne göre ihsan eder, gönlüne göre yapar.”

(*Ve men teşa’abet bihi’l-hümûm*) “Kimin kaygıları böyle tek bir ahiret kaygısı olmaz da, binbir kaygı dallanır, budaklanır, yayılır, çoğalırsa; (*min ahvâli’d-dünyâ*) dünya halleriyle ilgili kaygılar: ‘Evim şöyle oldu, işim böyle oldu, ikinci iş yeri açacağım, evimi badana yaptıracacağım...’ Giyim, kuşam, eğlence, yazlık, kışlık... Dünya şeyleri, yâni ahirete yaramayan dünya hallerinden insanların çeşit çeşit düşünceleri, kaygıları var... ‘Senedim var, nasıl ödeyeceğim?... Şu işi yapmam lazım, para yok; parayı, finansı nerden bulacağım?...’ Çeşit çeşit duygular oluyor.”

(*Lem yübâli'llâhü fî eyyi evdiyetihâ he-
leke*) “Kim dünyanın böyle çeşit çeşit kaygıla-
rını gönlüne toplar, kafasını onlara takar da,
böyle binbir dallı budaklı kaygılarla kendisini
meşgul ederse, Allah onunla ilgilenmez; dün-
yanın hangi vadisinde, hangi yolunda helâk
olursa olsun, aldırılmaz.” diye bildiriyor Pey-
gamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*.
Şimdi muhterem kardeşlerim, bunu biraz açık-
layalım: Biz bu dünyaya niçin geldik?.. Biz bu
dünyaya imtihan edilmek için gönderildik.
Ayet-i kerimeler bu konuda çok açık, hiç tered-
düte mahal yok...

Bu dünya hayatının bir anlamı var, çok de-
rin bir anlamı var: Biz bu dünyaya imtihan için
geldik, imtihan olmaktayız. İmtihan olup öbür
dünyaya gideceğiz.

Bu dünya kısa, öbür dünya sonsuz, ebedî...
Bu dünyaya bir müddet için gelip, ondan sonra
gideceğiz. Nasıl bir insanın imtihanı, hayatında
çok büyük bir yer tutmazsa; hani gidiyor, bir
yerde bir imtihan oluyor...

“Kaç saat imtihan oldun?..”

“Bir saat oldum, bir buçuk saat oldum, iki saat oldum...” “Oo, uzun sürmüş senin imtihanın!” diyoruz.

Sonra çıkıyor imtihandan, başardım diyor veya bir dahaki sefere kalıyor. İmtihan bu, yâni kısa süren bir şey...

Dünya imtihanı da, ahirete göre çok kısadır. Dünya ahirete göre sıfırdır, zerre kadardır, kıymeti yoktur. Çünkü ahiret sonsuz; dünya ne kadar uzun olsa birkaç yıl, birkaç on yıl, hadi diyelim yüzü aşmış insan, hadi diyelim birkaç yüzyıl... Çok nadir olan şeyleri de var kabul edelim ama, bin olsa bile çok değil! Bin yıl, sonsuzun yanında sıfır demektir.

Şimdi biz burada imtihan olduğumuzu bildiğimiz için her işimizi bu imtihan olmanın şuuruna göre düşünüp, ayarlamak durumundayız.

Ticaret yapabiliriz, sevaptır. İnsanın kazanç sağlaması ve bu kazancıyla çoluk çocuğunu yetiştirmesi, ihtiyaçlarını karşılaması, başkalarına hayır hasenât yapması mümkün oluyor. Ticaret sevaptır, Peygamber Efendimiz de yapmıştır. Bunda bir şey yok... Ticaret yapabilirsin, evlenebilirsin... İslâm’da evlilik de

sevaptır. Bağ bahçe, çift, çubuk, ekin, harman... Bunların hepsi dünya hayatının meşgu liyetleridir, olabilir. Bunların hepsi normal şeyler. Fakat bunların esnasında, bunları yaşarken, bunları yaparken, günlük hayatımızı sürerken, ömrümüzü geçirirken, imtihan da olduğumuzu hiç unutmayaız.

Dim ahireti düşüneceğiz, ahirette hesabı düşüneceğiz. Allah Teâlâ Hazretleri'nin bu dünyada yaptıklarımızdan, bizi muhakeme edeceğini düşüneceğiz.

“Niye yle yaptın, niye böyle yapmadın?.. Buyurdum, buyruğumu niçin tutmadın?.. Ya sakladım, yaşağıma niçin uymadın?.. şunun sevaplı olduğunu bildiğin halde, niçin yapmadın?.. Niye ibadet vazifelerini yerine getirmedin?.. Niye Müslüman kardeşine yardım etmedin?..” diye sorgu sual, hesap olduğu için hem yaptığımız işlerin Allah'ın rızasına uygun olmasına dikkat etmemiz lazım, hem de güzel şeylerden yapmadığımız şeyler varsa;

“Eyvah, yapmamaktan da sorumlu olabilirim! Yapmam gerektiği halde yapmadığım bir şey varsa, tembellik etmeyeyim, yapayım!”

diye, yapması gereken şeyleri de düşünmesi lazım bir insanın.

Sabah düşünün, akşam düşünün!.. Sabah evinizden çıkarken, “Bugün Allah için neler yapmam lazım?” diye düşünün! Akşam kendinizi sorguya çekin, “Bugün Allah için neler yapabildim? Yarın neler yapabilirim?..” deyin!..

Ömrünüzü planlayın!.. Mesela, küçük bir çocuğa soruyoruz:

“Büyüyünce ne olacaksınız?”

Diyor ki:

“Pilot olacağım, mühendis olacağım, doktor olacağım, çocuk doktoru olacağım, eczacı olacağım...” diyor.

Herkesin gönlünde bir arslan yatıyor. Bir arzusu, ideali var; onu yapacağım diye gayret ediyor. Biz de hayatımızı planlarken, Allah’ın rızasını kazanacağım demeliyiz. Allah’ın rızasını kazanmak, her meslekte yapılan çalışmalarla mümkün olabilir. Vali valiliğini güzel yaparsa, Allah’ın rızasını kazanabilir. Devlet başkanı devlet başkanlığını güzel yaparsa, Allah’ın rızasını kazanabilir. Tüccar, tüccarlığını dü-

rüst, güzel yaparsa, Allah'ın rızasını kazanabilir. Sanatkâr öyle, esnaf öyle, işçi öyle, memur öyle...

Hattâ köle öyle... Köle, esir olmuş, Müslüman olmuş; Müslüman bir patronun, sahibin yanında, köle... Köle de Müslümanlığını güzel yaparsa, cennete girebilir.

Hattâ fakir, yoksul bir insan... Yoksul bir insan da parasız, pulsuz olduğu halde Allah'ın rızasını kazanabilir.

b. Sevap Kazanma Yolları

Allah'ın rızasını kazanmak, cenneti kazanmak her zaman para ile olmuyor. İslâm'da çok çeşitli sevap kazanma yolları var. Ben bunlardan enteresan olanları eski konuşmalarımda, halkımız duysun diye söyledim. Kısaca hatırlatıvereyim:

Mesela, tefekkür sevap... Allah Allah, düşünmek, tefekkür etmek İslâm'da sevap... O zaman buyur, mütefekkir ol, düşünen bir insan ol!.. Allah'ı düşün, Allah'ın nimetlerini, hikmetlerini düşün, ayetlerini düşün, peygamberlerini düşün... Peygamberlerin hayatlarını düşün, onların davranışlarının sebeplerini düşün... Evliyâullahı düşün... Ahiretini düşün...

Çoluk çocuğunu düşün, onların istikbâlini düşün! Bunların hepsi serbest... Çoluk çocuğu için insanın çalışması sevaplı bir şey.

Tefekkür bir ibadettir, sükût bir ibadettir. Hayır söylemeyeceksen sükût et, oradan da sevap kazan... Mesela arkadaşının yüzüne insanın tebessüm etmesi sadakadır. Arkadaşına güleç yüzlü muamele et, bundan sevap kazanacaksın...

إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ²

(İmâtatü'l-ezâ anî't-tarîkı sadakatün) deniliyor, Arapça ifadesi bu... “Yoldan insanların ayağına takılacak, çelme olacak, düşmesine, kaymasına sebep olacak taşı, dalı, dikenini veya şimdi diyelim muz kabuğunu kenara almak sadakadır.”

Ayağının altına muz kabuğu koymak diyoruz, basınca vızt kayıyor. Veya karpuz kabuğu yazın... Adam karpuzu, kavunu yiyor, savuruyor yola... Üstüne birisi bastığı zaman, kayıyor, düşüyor, kafası kırılıyor, hastanelik oluyor...

² Buhârî, “Cihâd”, 126 (2827); Müslim, “Zekât” 56 (1009).

Demek ki yoldan böyle bir eza verici, tehlikeli, bir insana zarar verebilecek bir çözü çöpü, taşı, çubuğu, çalığı, dikenini kenara koymak bile sadaka...

Yâni sadakanın, sevap kazanmanın binbir türü var... Gidersin, bir ihtiyar kimseye yardım edersin... Bir köre, yolun bu tarafına geçmesine yardımcı olursun... Demek ki zengin olmak şartı yok, güçlü olmak şartı yok, hür olmak şartı yok; insan her meslekte, her durumda Allah'ın rızasını kazanabilir, cennetlik olabilir. Ama imtihanda olduğunu bilecek. Mühendisise, kendi mesleğinde; doktorsa, kendi mesleğinde; idareciyse, işletmeciyse, yöneticiyse, politikacıysa, herkes mesleğinde, “Ben Allah'ın rızasını bu alanda nasıl kazanabilirim? Ne yaparsam Allah beni sever?..” diye düşünecek, canla başla çalışacak, bu sevabı kazanacak.

İşte insanın bütün kaygıları ahiret olursa... Tek bir kaygısı var. Nedir aklındaki kaygının, tasan, üzüntün?.. Ahiret... Ahireti kazanmak istiyor, ahirete yüzü ak, alını açık varmak istiyor, Allah'ın sevdiği bir kulu olmak istiyor. Mahkeme-i kübrâda mahcup düşmemek istiyor,

mağşer halkına rezil olmamak istiyor. Cehenneme düşüp yanmamak istiyor, sıratı geçip cennete varmak istiyor. Peygamber Efendimiz'i görmek istiyor, evliyâullahla beraber olmak istiyor... Cennettin sonsuz nimetlerini görmek ve yaşamak istiyor... Tamam, bir tek kaygısı var: Ahiret, ahiret, ahiret...

Bütün kaygılarını böyle yapan bir insanın Allah öteki kaygılarını halleder diyor Peygamber Efendimiz. Yâni işini **rast** getirir demek. Ticareti **rast** gider, çalışmaları hayırlı olur. Günlük hayatında işleri hayra döner ve Allah yardımcı olur.

Ama binbir türlü kaygıyı içine sokar da **asıl** önemli fikri geride bırakırsa... **Asıl** önemli fikir, Allah'ın rızasını kazanmaktır, ahireti elde etmektir. Biz onun için formüle etmişiz bu ideal:

إِلٰهِيْ اَنْتَ مَقْصُوْدِيْ وَرِضَاكَ مَطْلُوْبِيْ
(İlâhî ente maksûdî, ve rıdâke matlûbî)

“Yâ Rabbi, benim maksûdum sensin! Ben senin rızanı kazanmak istiyorum!” diyoruz.

Bu kaygıları bırakmış, dünya telaşına düşmüş. Yunus Emre'nin dediği gibi, tatlı tatlı ihtar ettiği, ikaz ettiği gibi:

Nice bir besleyesin,

Bu kad ile kâmeti?..

Düştün dünya derdine,

Unuttun kıyâmeti!..

Hani, “Kabristanlarda gezip de, gör bakalım! Bu kabirde yatanların hallerini bir düşün!” diyor Yunus Emre şiirlerinde... “Bu yıkılmış, viran olmuş kabirlerin, çökmüş kabirlerin bazılarında kemikler dışarıya çıkmış. Bu kemiklerin, bu kafataslarının sahipleri kimdi bir zamanlar?.. Düşün, tefekkür et!.. Padişahı, beydi, zengindi, sıhhatliydi, pehlivandı, ölmeyeceğini sanıyordu, hiç ölüm aklına gelmiyordu, hayatını geçirmişlerdi ama şimdi işte mezarda... Herkesin sonu öyle olacak! Binâenaleyh, ona hazırlanmak lazım!..

Yunus Emre'nin şiirlerinden bir bölümü kabristanlarla ilgili ölüm temasını işliyor, ölümü anlatıyor. Bir de bazı şiirlerinde soruyor; “Sen bu dünyaya neden geldin? Aman bunu unutma!” diyor.

Nice bir besleyesin,

Bu kad ile kâmeti?..

Bakın, bir şiirin başlangıcı bu, bakın ne kadar güzel!.. Ne kadar tesirli!.. Bana çok tesir ediyor. Sanıyorum size de tesir eder:

Düştün dünya derdine,

Unuttun kıyâmeti!..

Dünya telaşına, bu küçük detaylara takılıp da insan ahireti unuttur mu?.. Ahiret ebedî hayat, ahirette mahkeme-i kübrâ çok mühim, mahşer yeri çok önemli!.. Onu unutmaması lazım!..

Sonra yine hoşuma giden bir şiiri var Yunus'un, hatırlatalım:

Yunus, sen bu dünyaya niye geldin,

Gece gündüz hakkı zikretsin dilin,

Evliyâyâ uğramaz ise yolun,

Göçtü kervan, kaldın dağlar başında!..

Nasıl toptan bakıyor işe... Hani, kendisi tavsiye etmiş ya:

Nazar eyle itürü,

Bazar eyle götürü,

Yaradılanı hoş gör,

Yaradan'dan ötürü!..

(*Nazar eyle itürü*) ne demek?.. “Keskin nazar et!” demek. *İtürü*, keskin demek eski Türkçe’de. Yâni, “Dikkatli, keskin bir bakışla bak şu olaylara, dünya hayatına... (*Bazar eyle götürü*) Toptan pazarlık eyle! Perakende, ıvır zıvır küçük şeylerle uğraşma, büyük kârların peşinde koş!” demek istiyor. “Küçük detaya takılıp da, küçük şeylerde kalma!” demek istiyor.

(*Yaradılanı hoş gör, Yaradan'dan ötürü!..*) “Tabi, insan toptan pazarlık yapınca, ahireti kazanacak insan, yaradılanı da hoş görür, aldırılmaz. Ezasına, cefasına tahammül eder, affeder.” Affetmek büyüklüktür. Böyle müstağni bir insanın, olgun bir insanın, güngörmüş, geçirmiş bir bilge kişinin davranışı ile davranır. Yunus bunları çok güzel biliyor ve işliyor. Bizim de öyle yapmamız lazım!..

En mühim işimiz ahirettir. En büyük kazanç ahireti kazanmaktır. Bütün işlerimizi ona göre yapmalıyız.

“Efendim, çoluk çocuğum var, ne yapayım?..”

İyi ya işte, çoluk çocuğunu Allah'ın rızasına uygun yetiştir, Allah'ın sevgili kulu eyle... Onları iyi yetiştirdiğin zaman, ahirete onlar sevap gönderecekler. Onlar sebebiyle, çok sevap kazanacaksın.

Bir insanın evlâdı hayırlı evlat olursa, onun yaptığı bütün sevaplı işlerden bir kopyası, bir misli, onu yetiştiren annesine, babasına, hocasına gelir. Onlar da aynı sevabı misli olarak alırlar. Ötekisinden bir şey eksilmeden alırlar. Neden?.. Bu evlâdı hayırlı yetiştirdiler diye.

c. Sadaka-i Câriye

Herkesin çok söylediği bir hadis-i şerif herhalde hatırlınızdadır:

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ صَدَقَةٌ
جَارِيَةٌ وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ وَوَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ³

(İzâ mâte'l-insânü) “Bir insan öldüğü zaman, (inkata'a amelühû) amel defteri kapanır, işi biter, melekler artık yazmaz ama, (illâ min selâsin) üç kişi müstesna:

³ Müslim, “Vasıyyet”, 14 (1631).

1. (*Sadekatün câriyetün*) Faydası devam eden hayır, sadaka-i câriye bırakan kimse...

2. (*Ve ilmün yüntefe’u bihî*) Faydalanılan bir ilim bırakan kimse...

3. (*Ve veledün sâlihun yed’û lehû*) Arkasından dua edecek hayırlı evlat bırakan kimse... Onlar kabirde olduğu halde sevaplar yazılır, durur.” diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Sadaka-i câriye dediğimiz zaman, *câriye* ne demek; cereyan eden, devam eden demek. *Sadaka-i câriye*, devam eden sadaka, boyna sevap kazandıran, üreten sadaka... Sevabı devamlı neşreden, hasıl eden sadaka...

Mesela, insan bir fakire bin lira, yüz bin lira para verdi mi, bir sadaka vermiş oluyor.

“Tamam, yüz bin liranın mükâfatı yedi yüz misli fazla, şu kadar; veya yetmiş misli fazla, bu kadar...” diyoruz.

Bir tek sadaka, bir atımlık barut yâni... Bir sadakanın, bir yapılan işin birkaç misli olmakla beraber bir karşılığı var.

Ama sadaka-i câriye, sevabı devam edip duran, sevap üretip duran sadaka demek. Mesela, bir insan çeşme yaptırırsa, suyu aktıkça sevap kazanıyor. Cami yaptırdı ise, içinde namaz kılınıyorsa, sevap kazanıyor. Ağaç diktiyse, ağaçtan istifade edildikçe sevap kazanıyor. İstifade nasıl olabilir?.. Altında gölgelenmek bile bir istifadedir. Kuşların, insanların meyvesını yemesi bir istifadedir... vs.

Bir de, (*ev veledün sâlihun yed'û lehû*) diyor Peygamber Efendimiz. “Kendisine dua eden bir hayırlı evlat yetiştirdi mi, o da ona devamlı sevap kazandıracak.” Binâenaleyh, evlatlarımızı iyi yetiştirmek çok önemli!

Bizim kurduğumuz bu kolejler, okullar, ilkokullar, anaokulları; Allah nasip etsin üniversiteler, fakülteler... Bunları niçin yapıyoruz?.. evlatlarımız iyi yetişsin, kaliteli yetişsin, hiç kimseden eksiği olmasın, modern bilgileri alsın, pırıl pırıl yetişsin diye istiyoruz. Çocuklarımızı dünyadaki bütün insanlarla yaptıkları yarışlarda kazansınlar yetiştiriyoruz. Fizik birincisi olsun, matematik birincisi olsun, çeşitli dallarda icatlarda bulunsunlar, keşiflerde bulunsunlar, dünyada namları yürüsün istiyoruz.

Çocuklarımızı iyi yetiştirmek, bu bir sevaplı şey... İşte ahiretini düşünüp, insan evlâdını yetiştirir. Yâni, şunu vurgulamak istiyorum sevgili dinleyiciler: Çok yanlış izlenimler var, çok yanlış sözler var İslâm hakkında, Müslümanlar hakkında... Müslümanlığı böyle pasif, çağın dışında, modern gelişmeleri anlamayan, eski, köhne hayat sistemi sanıyorlar. Hayır, hiçbir zaman öyle olmamış! Ne Peygamber Efendimiz'in zamanında öyle, ne tarih boyunca öyle, ne şimdi öyle...

Nereden çıkmış bu yalan?.. Bu yalan belki, başka dinlerin mensupları için uygun olabilir. Mesela Budistler, dağların başlarına çekilip manastırlarda ibadet ediyorlar. Tamam, onlar için uygun...

Hristiyanlar dağların başında manastırlar yapmışlar, papazlar yaşamışlar... O da tamamen yasak da değil. Yâni o da sevaplı... Doğru bir inançla, hak bir dinin mensubu bir تنها yerde Allah'a ibadet ediyorsa, o da sevap da; yalnız İslâm öyle değil...

İslâm'da ruhbanlık yok, İslâm'da cemiyete hizmet var, İslâm'da sosyal vazifeler çok sevaplı... Selam vermenin bile mükâfatı var,

dostluğun mükâfatı var... İslâm öteki dinler gibi değil. Avrupalı çıkıyor veya Budist veya başka bir dinin mensubu bir münevver adam çıkıyor:

“Din afyondur, çünkü insanları uyuşturuyor.” diyor.

Onların dini o insanları uyuşturuyorsa, tamam; o afyondur. Ama İslâm afyon değildir, şifâdır, devâdır, iksirdir hattâ, ab-ı hayattır. İslâm’da her türlü güzellikler var, millet bunu anlamıyor. Eski insanların veya iftiracıların veya din düşmanlarının veya başka dinler için söylenmiş sözlerin, İslâm’da da o kusurların olduğunu sanıp, uygulamasını İslâm üzerinde yapmaya çalışıyor.

Avrupa’daki filozoflar dine düşman olmuşsa, onlar kendi ülkelerindeki dini uygulamadan rahatsız oldukları için düşman olmuş. Dinsizlik yolunu seçmişse, o inanca inanmadığı için oradan ayrılmış; öteki onu dinsiz diye suçluyor. Halbuki o dinsiz değil. Bir yüce, suprem varlığa, transandantal varlığa, aşkın varlığa inanıyor; ama papazın söylediğine inanmıyor. Haklı...

İslâm’a gelse, İslâm’ı tanısa takdir ediyor. Volter takdir etmiş, öteki filozoflar takdir etmiş. Bir kısmı Müslüman olmuş.

İslâm güzel din diye onlar anlıyor, bizimkiler anlamıyorlar; İslâm’ı suçlayarak, Müslümanları suçlayarak bakıyorlar. Tarihteki insanları suçluyorlar. Bir de bir yalan çıkmış, tekke-ler miskinlik tekkesi olmuş diye. Bereket ver-sin, bunun yanlış olduğunu anlatan ordinaryüs profesörlerin makaleleri var, yazılar var... Ama bu yalana hâlâ inanan insanlar da var.

Mesela, *Ömer Lütfi Barkan* var, ordinaryüs profesör, çok büyük bir ilim adamı, herkesin tanığı bir kimse... *Kolonizatör Türk Dervişleri* diyor, Balkanların nasıl Müslüman olduğunu, dervişlerin nasıl İslâm’ı yaydığını, nasıl devlete yardımcı olduğunu, nasıl insanları doğru yola çektiğini anlatıyor.

Mevlânâ’ya kim gerici diyebilir?.. Yunus’u kim sevmeyebilir, sevmemek mümkün mü?.. Onlar derviş işte... Yâni bu miskinlik mi?.. Hayır!.. Yunus’ta hiç miskinlik görüyor musunuz?..

“Efendim, işte bir kenara çekilsin diyor, tesbih çeksin diyor...”

“Sen çocuğunu bir kenara çekip, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite tahsili yaptırmıyor musun?..”

“Yaptırıyorum, ne ilgisi var?..

“Çok ilgisi var! İslâm’da da insanın eğitim görmesi için belli zamanlarda eğitimleri var... Tesbih eğitimi var, halvet eğitimi var, itikâf eğitimi var... Bu çeşit eğitimleri sen niye genelliyorsun?.. Adamın camide namaz kıldığı zamanı, bütün ömrünü namazla geçiriyor diye nasıl düşünebilirsin?.. Yanlış.”

İslâm tarihi incelenirse, hele bizim Osmanlı tarihi tamamen tasavvuf tarihi demektir. Onlar incelenirse, görülür ki, en çalışkan insanlar, en fedakâr insanlar, en kahraman insanlar, en hayırsever insanlar, bu mübarek, dindar, derviş insanlardır. Dini öğrenmiş, gönlü uyanmış, içi nurlanmış, ahiretin kıymetini anlamış... Bir tek kaygısı var, Allah’ın rızasını kazanmak... Onun için malını da veriyor, canını da veriyor, gece gündüz hizmet ediyor, ömrü boyunca hizmet ediyor...

Bir insan olarak yaşıyor, arkasında nice nice eserler, sadaka-i câriyeler, talebeler, hayırlı evlatlar bırakıyor; ahirete öyle göçüyor.

İşte bunu görmek lazım! Bu tarihî hakikatı görmek lazım!.. Çağdışı, modernlik adına, dine karşı olan fikirleri, yanlışları bırakmak lazım!.. İsbat edilmiş olan hatalarda, yanlışlarda, bu yanlıştır diye gösterilmiş olduğu halde hâlâ inat etmemek lazım!..

Yobaz olmamak lazım, gerçekleri görmek lazım!..

İnsan ahireti düşündü mü, dünyada yine yaşar. Dünyadaki vazifelerinin hepsine devam eder ama, hasbî olarak devam eder, Allah rızasını düşünerek devam eder. Allah'tan başka kimseden korkmaz. Polisi, müfettişi, zabıtası içinde olur. Günah işlemez, haram yemez, her yaptığı işi temiz yapar, güzel yapar, kendiliğinden güzel yapar, insanlara faydalı olur.

Ama böyle yetiştirmedeğin zaman bir insanı, istersen kolejde okut, istersen Amerika'da, İngiltere'de doktora yaptır... Bu mânevi eğitimi vermedin mi, birinci sınıf hırsız olur. Bütün bilgilerini hırsızlıkta kullanır, memlekete zararlı olur. Ahiret kaygısı olmadığı için dünya telaşına daldığı için olur bunlar...

Peygamber Efendimiz ana ilacı söylüyor, büyük istikâmeti gösteriyor. Herkesin ne yapması lazım geldiğini anlatıyor.

O halde bu hadis-i şeriften çıkartacağımız ders şudur, sevgili kardeşlerim: Bizim ana düşüncemiz ahireti kazanmak olmalıdır. Cennet gözümüzün önünden gitmemeli, cenneti elden kaçırmamak için çok dikkatli olmalıyız. Cehennem de gözümüzün önünden gitmemeli!.. Cehennemin ateşleri, azapları gözümüzün önünde olmalı, cehenneme düşmemeye de çok dikkat etmeliyiz.

Cehenneme düşmemek için günahlı işleri işlemeyeceğiz; cenneti kazanmak için sevaplı işleri yapacağız.

Boş durmayacağız, tembellik de günahtır. Vazifeleri yapmamak da günahtır. Haram olan şeyleri yapmak da günahtır... Çalışkanlık sevaptır. Cenneti kazanacak sâlih işleri yapmak sevaptır. İbadet ve taat işlemek, hayrât-ü hasenât yapmak sevaptır... Gayet güzel, net bir ayırım var. Hepsini Allah rızası için ahireti kazanmak için ahirette ebedî saadeti elde etmek için yapacağız.

Dünyanın binbir telaşı vardır. Günlük olaylar insanın başını şişirir. Kalemı nereye koyduğunu şaşırttırır, şemsiyeyi nereye astığını şaşırttırır. Bir profesörü dalgın yapar, kafasındaki çeşitli bilgiler... Bir tüccarı dalgın yapar hesapları, kitapları... Dünya telaşı çok olan bir insan, yanında sekreteri olmazsa, yemek vaktini unuttur, randevularını karıştırır.

Bunlara dalıp da asıl ana gayeyi unutmamak lazım!.. Ana gaye gözümüzün önünde olmalı!.. Ana gayeyi iyi bildik mi, mıknaatısın demir tozlarını çizgi çizgi hizaya soktuğu gibi, her şey hizaya girer. Dünya işleri de muntazam olur. Dünya işleri de rahat halledilir. Böylece insan hem dünya, hem ahiret saadetine erer.

İslâm'ın özelliği nedir?.. İnsanlara hem dünyada huzur ve saadet kazandırması, hem de ahirette ebedî mutluluğa erdirip, Allah'ın cennetine girmesini, cemâlini görmesini, rızasına ermesini sağlamasıdır. Onun için “İslâm'dan büyük nimet olmaz!” diyoruz. Gerçekten de öyledir.

Allah bizlere bu İslâm nimetini nasip eylemiş, sevgili kardeşlerim, sizler ve bizler elhamdülillâh Müslümanız. Ama Kur'ân'ı okuyalım;

bu hazine gibi hadis-i şerifleri okuyalım, dinleyelim; bir de başkalarına anlatalım, dinlete-
lim! Onlar da bilsinler, bu İslâm'ın güzelliğini
anlasınlar. Böyle kör bir inatla, bakmadan, gör-
meden, incelemeden, “Din afyondur, din geri-
cilihtir...” vs. gibi yanlış, çağdışı yobazlıklara,
yanlış fikirlere düşmesinler.

O da bir çeşit yobazlık... Yâni inat etmek,
ilmin karşısında durmak, gösterilen delillere
rağmen, “Uçsa da keçi, uçmasa da keçi...”
diye tepinmek... Uçan bir şey keçi olur mu?..
Kayadan uçmuş, vadiye doğru kanat açmış.
Hâlâ kartal demiyor inadından, “Uçsa da keçi,
uçmasa da keçi...” diyor. Böyle olmaması la-
zım!..

Onlar öyle yapmasın, onlara nasihatimiz
o... Bizler de İslâm'ın kadrini, kıymetini bile-
lim! Halis Müslümanlar olarak yaşayalım! Ha-
dis-i şerifleri okuyalım, Peygamber Efendi-
miz'in tavsiyelerini tutalım!.. Görevlerimizi
yapalım, yapmamamız gereken işlerden sakı-
nalım!.. Elimizi, eteğimizi yuyalım, temizleye-
lim, çekelim! “Günahlarda bizim işimiz yok,
elimiz yok... Biz öyle şeylere, haramlara, gü-
nahlara bulaşmayız; biz helâl işlerle meşgul

oluruz. Helâl lokma yeriz, helâl yollarda, Allah'ın gösterdiği istikamette çalışırız.” diyelim! Pırıl pırıl, mutlu bir ömür sürelim ve güzel bir akıbeta mazhar olalım!..

Allah Teâlâ Hazretleri ahirette de bizi lütfuna erdiresin...

Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, cumanız tekrar mübarek olsun...

es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berakâtühû.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21 Şaban 1416 / 12 Ocak 1996

AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

